

Til kommuner og Frivilligsentraler

Vi er noen pensjonerte lærere og håndverkere som siden 2011 har arbeidet med å gjenoppbygge husmannsplassen Vassås i Svelvik, sør i Drammen kommune. Tar du en titt på Vassåsens Venner på FaceBook, vil du få et godt innblikk i prosessen. I dag er Vassås et yndet turmål og en kulturell møteplass.

Under arbeidet har vi til fulle skjønnet hvilket slit slektene før oss har hatt. Vi har hatt tilgjengelig alle typer elektrisk verktøy mens de før oss hadde håndmakten og ble tidlig preget av det. Denne erkennelsen resulterte i prosjektet Sliterminner som er godt beskrevet under www.sliterminner.no.

Viktig norsk lokalhistorie

Vi mener sliterne før oss bør hedres, enten det var fiskerbonden, tømmerhoggeren, fløteren eller tekstilarbeideren. Vi har derfor utformet hedersplakater som nettopp fremhever disse menneskene ved bruk av gamle, autentiske fotografier. Slike hedersplakater bør monteres der turfolket ferdes i dag og der sliterne gikk før oss. Da kan man stoppe opp, lese, undres og lære litt om Norges nære lokalhistorie.

Hedersplakaten kan med fordel settes opp i samarbeid med Den kulturelle skolesekken på stedet. Det er nyttig læring for elevene og de får et eierforhold til prosjektet.

En presentasjon finnes her: vimeo.com/841612367

Noe for alle kommuner

Flere kommuner har allerede kjøpt slike plakater, og tilbakemeldingene er veldig positive. Vi ønsker derfor at dette skal bli tilgjengelig for alle norske kommuner.

Utforming og bestilling

Hedersplakaten er 70x50 cm i nasjonalfarget, værbestandig aluminium. Det er lett å bore fire hull for montering. Vassåsens Venner beregner ingen fortjeneste, men må ha dekket utgifter til selve produksjonen.

Pris pr. hedersplakat er kr. 850.- inkl. frakt.

Hedersplakaten er utviklet i et samarbeid mellom Vassåsens venner, Henning Photo AS og Frivilligsentralen i Svelvik. Prosjektet har fått positiv omtale fra Klima- og miljødepartementet.

Kontakt for nærmere opplysninger eller bestilling:

vassaasens.venner@gmail.com

Jan E. Hanche tlf. 938 48 263

Fiskerbonden

Sliterminne

Fiskeribonde er en fellesbetegnelse på de som levde av en kombinasjon av landbruk og fiske, enten de var selveiende bønder, leilendinger eller husmenn. Langs store deler av norskekysten var dette en nødvendig kombinasjon, fordi hverken fiske eller landbruk ga nok utbytte til å fø familien.

I våre dager er det svært få som kan sies å være fiskerbønder, selv om man vil kunne finne enkelte som driver landbruk og som også har et nokså betydelig fiske til matauk og eventuelt litt salg.

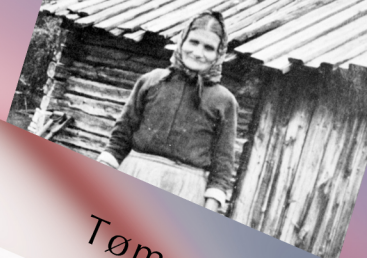
Følgende tekst er hentet fra Wikipedia:

Her du står nå, vandret mang en fiskeribonde helt fra før Petter Dass sin tid, like til våre dager. Han kom med sjøsekken og matbomma, og lenger bort i veien traff han de andre karene på båtlager. Så bar det av sted, ro eller seile, senere for motor. Flere uker av gårde på Morekysten, Lofoten eller Finnmarka.

Hadde han en grei reder, fikk han gjerne ta alt utstyr på borg og håpe på god lott så han fikk betalt tilbake. Sjølyre og varme klær var livsviktig.

I de store fiskeværene kom det etterhvert såkalte fiskarheimar der folka kunne få stelt både seg sjøl og klærne sine. Og Elieser fra Den ytre sjomannsmisjon var en kjær havnøst med valter....., men da er vi kommet godt ut i 1900-tallet.

Heime styrte kanskje var...
...nakk, hus og fjos, den vårent vanlig!

Tømmerfløtere

Sliterminne

Tømmerfløtingen baserte seg på enkle naturlover; tre flyter opp, renner, renner nedover. Dette har man utnyttet siden vikingtiden.

Tømmerfløtere var nøkkelpersoner, som flygeledere i dag; uten dem hadde tømmeret ingen verdi å fløte i sidevassdragene ned til de store opporene på 1920-tallet. Derfra til sagbruk og cellulosefabrikker. Så vel ansatt var denne yrkesgruppen at de gjennom hele 1950-tallet fikk pryde 100-kronerseddelen, du vel måtte brette i to!

Men, kampen var ikke bare mot naturkreftene i livstiden. Fløtingen var sesongbetont, og høye lønninger ble utbetalt i løpet av fløtingen, et godt lønnsoppslag som kom seg, stikk overfor de som hadde gått på sommeren. Rensken fikk seg, stikk overfor de som hadde gått på vinteren. Rensken fikk seg, stikk overfor de som hadde gått på sommeren. Rensken fikk seg, stikk overfor de som hadde gått på vinteren.

Sliterminner fra Vassåsens Venner

Tømmerhogger

Sliterminne

Jeg snakker med en vindskeiv tømmerhogger og spør; hvorfor valgte du skauen, Per Magnus, du kunne fått jobb på fabrikkene?
Lang, veldig lang pause...
Du veit, friheta. Arbe for seg sjøl....naturen.....
Her du står nå, gikk slitere som Per Magnus.....

Sno
Djupsnoen er en kvit forbannelse over skogkarens hode. Den gjør hans dager tunge, hans netter urolige. Tenk deg: Halvannen meter, eller mer, må han mæke seg ned for tyttebærlyng og måsa hilsler ham fra en sunken sommer.
Og der -sammenkrøpet på bunnen av vinteren -feller han storgrana, mens sno greinene skyller over ham som kvite brottsjøer. Og siden: Svømme i snøhavet fram til neste tre, flyte på viljen titusen forbannede snomil fram mot vårens kyster.
Og avisene skriver: «Det går tross alt ikke så verst med tømmeravvirkningen i vinter.»
Og komiteer med slips på diskuterer et 15% vanskelighetsstilligg «som kanskje kan kompensere forvirring i statsøkonomi».

Dikter, skriv ikke vers
Du ki...

Tekstilarbeideren på Berger

Sliterminner

Etter at Jürg Jebsen kjøpte Berger gård i 1879 og firmaet Jens J. Jebsen Co. ble grunnlagt i 1880, startet et lite industrieventyr på Berger. Kjentes nok ikke direkte som et eventyr til å begynne med; på Berger var det bare Berger gård og fem husmannsplasser, og alt måtte bygges på grunnen av, så det ble et slit både for anleggsfolk og arbeidere på fabrikkene.

Fra starten av kom det anleggsarbeidere som raskt kom i gang med å bygge veier, brygge og fabrikkbygninger, bl.a. mange steinhuggere fra Svindset. Til å begynne med var det bare husmannsplasser og på husmannsplassene arbeiderne finne husvære på låven på Berger gård og på husmannsplassene. Allerede i juli 1881 sto fem arbeiderboliger ferdige. I den første som ble kalt «Stortingssalen» bodde guttene og i den andre, «Hurrabeisen», bodde guttene. Fabrikkieren brøt med det vanlige kasernesystemet som var vanlig blant husmennene. Han lot oppføre mindre boliger for sine egne familjene. Fabrikkieren brøt med det vanlige kasernesystemet som var vanlig blant husmennene. Han lot oppføre mindre boliger for sine egne familjene. Fabrikkieren brøt med det vanlige kasernesystemet som var vanlig blant husmennene. Han lot oppføre mindre boliger for sine egne familjene.

Etter hvert ble i alt 40 arbeider- og funksjonærboliger bygget opp i området. Byggingen av fabrikk kom i gang i april 1880, og i juni samme måned var den ferdig. Den første ansatt ved fabrikkene var Pedersen. I 1885 var 150 arbeidere ansatt ved fabrikkene, 80 kvinnelige.

Tømmerfløtere

De satt i ring rundt kvilvarmen, i vånetter for lenge sia. Ved strendene av Børen - min barndoms barkebåtsjø. Mens uglene skreik til hverandre og vatnet mumlet mot lensestokkene, og gutten fra Bråtapplassen som druknet i Storfloyta det året det holdt på bli krig med svensken. Stillferdige ord, avbrutt av glo til pipa eller stivlingret strev med en hardknut på våte skoreimer.

Hans Børli

